

Szegedi Ítéltábla

Az ügy száma:

Gf.III.30.012/2022/4-II. szám

A felperes:

hitelező neve (hitelező székhelye)

A felperes meghatalmazott jogi képviselője:

Dr. B. Tóth Helga kamarai jogtanácsos (jogtanácsos címe)

Az alperes:

alperes neve (alperes lakcíme)

Az alperes meghatalmazott jogi képviselője:

Dr. Pencz Kamilló ügyvéd (jogi képviselő címe)

A per tárgya:

vezető tisztségviselő felelősségének megállapítása

Az elsőfokú bíróság neve és a határozatának a száma:

Kecskeméti Törvényszék 4.G.21.639/2020/38.

A fellebbezést benyújtó fél és a fellebbezés sorszáma:

Az alperes 4.G.21.639/2020/39.

Í T É L E T

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg a felperesnek 15 000 (tizenötezer) forint másodfokú perköltséget.

Megállapítja, hogy 48 000 (negyvennyolcezer) forint fellebbezési eljárási illeték az állam terhén marad.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A tényállás

[1] Az alperes 1996. december 1. napjától önálló cégjegyzésre jogosult vezető tisztségviselője volt a adós Kft.-nek (továbbiakban: adós), valamint 2007. június 11. napjától 2016. június 3. napjáig a társaság többségi befolyással rendelkező tagja is volt. A felszámolás kezdő időpontját megelőző 3 éves időtartamban a adós Kft. egyedüli tagja 2016. június 3. napjától személy 1 neve volt.

[2] A 2014. szeptember 16. napján kezdeményezett felszámolási eljárásban az adós a hitelező követelését elismerte és annak kiegyenlítésére fizetési haladékokat kért. Az engedélyezett fizetési haladék leteltét követően a bíróság felhívására a felek nem nyilatkoztak, ezért a Kecskeméti Törvényszék 21.Fpk. 03-14000691/6. számú végzésével az adós fizetéseképtelenségét megállapította, és elrendelte a felszámolási eljárás lefolytatását. A végzést a Szegedi Ítéltábla a 2015. július 17. napján kelt Fpk.III.30349/2015/2. számú végzésével – egyéb rendelkezések mellett – megváltoztatta, és az eljárást soron kívül megszüntette. Az adós ugyanis fellebbezésében a hitelező által elismerten igazolta, hogy a felszámolási eljárás alapjául szolgáló követelést 2015. december 15. napján a hitelező részére megfizette.

[3] A 2016. április 13. napján benyújtott felszámolási kérelem alapján a Kecskeméti Törvényszék a 2016. november 10. napján jogerőre emelkedett 21.Fpk.115/2016/8. számú végzésével elrendelte az adós felszámolását, a felszámolás kezdő időpontja 2016. december 6. napja.

A felszámolási eljárás során összesen 177 294 967 forint határidőn belüli és 22 616 549 forint határidőn túli, mindösszesen 199 911 516 forint hitelezői igény került bejelentésre, amelyet a

felszámoló nyilvántartásba vett. A felperes nyilvántartásba vett hitelezői igénye 146 816 282 forint, amelyet határidőn belül jelentett be.

[4] A felszámoló által 2019. augusztus 30. napján elkészített, majd módosított egyszerűsített zárójelentés szerint kérte az illetékes törvényszéket az eljárás egyszerűsített eljárási rendben történő megszüntetésére, figyelemmel arra, hogy vagyon, illetve nyilvántartások és könyvvizetés hiánya miatt a felszámolási eljárás lefolytatása az általános szabályok szerint nem lehetséges. A zárójelentésben a felszámoló kitért arra, hogy a volt képviselő kötelezettségét arra hivatkozással nem teljesítette, hogy a társaságot eladta személy 2 neve állampolgárság megjelölése állampolgárságú személynek, amelyet az illetékes cégbíróság a cégnyilvántartásba nem jegyzett be. A felszámoló előadta továbbá, hogy a család szándékú üzletrész értékesítést alátámasztja a NAV igazgatóság neve Bünyügyi Igazgatóságának határozata, amely megállapítja, hogy az üzletrész vevője egy hamis iratokkal rendelkező személy volt.

[5] A Kecskeméti Törvényszék a 2020. október 20. napján kelt 10.Fpk.115/2016/56. számú végzésével a felszámolási zárójelentést jóváhagyta, rendelkezett a gazdálkodó szervezet felszámolásának befejezéséről és az adós gazdálkodó szervezet megszüntetéséről. Kötelezte továbbá az alperest mint vezető tisztségviselőt költségtérítés és eljárási illeték megfizetésére. Megállapította, a felszámolási eljárásban a meg nem térült hitelezői igény 199 911 516 forint.

[6] Az adós adófizetési kötelezettségének önként nem tett eleget, ezért az adóhatóság 2014. január 23. napjától végrehajtást folytatott tartozása behajtása érdekében, azonban a kibocsátott azonnali beszédési megbízásból 2014. május 8. napjától megtérülés csak részben történt, továbbá az egyéb végrehajtási cselekmények (helyszíni eljárások, inkasszók) nem vezettek eredményre, valamint a 2016. február 8. napján kiadott azonnali beszédési megbízás is eredménytelen volt.

[7] Az adós a 2014. július 29. napján közzétett 2013. évi egyszerűsített éves beszámolójának mérlegadatai szerint 2013. december 31. napján 302 511 000 forint rövid lejáratú kötelezettséggel szemben 3 050 000 forint pénzeszközzel rendelkezett.

Az adósnak 2013. december 31. napján 20 015 544 forint, 2014. január 23. napján 24 393 544 forint, 2014. május 8. napján 27 012 544 forint, továbbá 2016. február 8. napján 63 275 437 forint összegű adótartozása állt fenn az adóhatóság felé, amely ezt követően tovább növekedett.

[8] A 2013. december 31-i mérlegfordulónapot követően a 2014. és 2015. évre vonatkozó beszámoló letétbe helyezési és közzétételi kötelezettségének az alperes nem tett eleget, továbbá a felszámolási eljárást megelőzően tevékenységet záró időszakra (2016. január 1. napjától 2016. december 5. napjáig) vonatkozó beszámolót nem adta át a felszámolónak és a társaság vagyonával sem számolt el.

[9] Az alperes 2016. július 1. napján személy 3 neve 6 000 000 forint névértékű üzletrészét 78 000 000 forint vételárért megvásárolta. Ugyanezen a napon kelt a szerződés,

amely szerint az alperes üzletrészét személy 2 neve állampogárság megjelölése állampolgárra ruházza át 26 000 000 forint vételár megfizetése ellenében.

A felperes keresete és az alperes védekezése

[10] A felperes keresetében kérte annak megállapítását, hogy az alperes vezetői feladatait nem a hitelezők érdekeinek figyelembevételével látta el az adós fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzete bekövetkeztét követően, és a 199 911 516 forint összegben bejelentett hitelezői követelések teljes mértékben történő kielégítése megghiúsulhat. Érvényesíteni kívánt jogként a csődeljárásról és felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény (Cstv.) 33/A. § (1) és (5) bekezdését jelölte meg. Hivatkozott arra, a beszámolókészítési és letétbe helyezési kötelezettség, illetve a Cstv. 31. §. a)-d) pontjában meghatározott kötelezettségek felróható mulasztása miatt az alperesnek kell bizonyítania, hogy a vezetői tisztségének időtartama alatt nem következett be fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet, vagy ha ilyen körülmény fennállt, a vezetési feladatai ellátása során a hitelezők érdekeit is figyelembe vette. Álláspontja szerint az adós fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzete legkésőbb 2016. február 8. napján bekövetkezett, mivel ezen a napon 63 275 437 forint adótartozása volt a társaságnak, amelynek a behajtására folytatott adóvégrehajtási eljárás nem járt eredménnyel, és az alperesnek tudnia kellett, hogy az adós a vele szemben fennálló követeléseket azok esedékességekor nem lesz képes kiegyenlíteni. Előadta, a felszámolói zárójelentés szerint az iratanyag átadása nem történt meg, így bizonyítási szükséghelyzetben van, mert az adós vagyonára iratok hiányában konkrétan nem tud nyilatkozni.

[11] Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Érvelése szerint mindent megtett annak érdekében, hogy a hitelezők érdekei messzemenőleg képviselve legyenek. A 2014. szeptember 16. napján kezdeményezett felszámolási eljárás hozta nehéz helyzetbe az adóst, mivel az megzavarta a hosszú évek óta kialakult és meglévő gazdasági kapcsolatait. A közbeszerzések részleges teljesülése után 2015. év végén pedig arról intézkedett, hogy az onnan befolyó pénzüsszeg ne az adós számlájára érkezzon, hanem közvetlenül a hitelezők, többek között a felperes számlájára. Állította, 2016. június 1. napján üzletrészét személy 2 neve részére átruházta, amely időpontban részére átadta az iratanyagot és a bankszámla feletti rendelkezési jog. A változás-bejegyzésre azonban nem került sor, emiatt pedig nem volt abban a helyzetben, hogy eleget tegyen beszámolókészítési és irat-átadási ügyvezetői előírásoknak. Vitatta a felperes által érvényesíthető összecszerűséget, mivel az meghaladja a nyilvántartásba vett hitelezői igényét.

Az elsőfokú ítélet

[12] Az elsőfokú bíróság ítéletével megállapította, hogy az alperes vezetői feladatait nem a hitelezők érdekeinek figyelembevételével látta el a adós Kft. "f.a." fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzete bekövetkeztét követően, és a 199 911 516 forint összegben bejelentett hitelezői követelések teljes mértékben történő kielégítése megghiúsulhat. Kötelezte az alperest, fizessen meg a felperesnek 72 000 forint perköltséget és az államnak 36 000 forint illetéket. Határozatának indokolásában rögzítette, az alperes nem vitatta, hogy

nem megfelelően tett eleget az adós éves beszámolója letétbe helyezési és közzétételi kötelezettségének, valamint nem teljesítette beszámoló készítési, iratátadási kötelezettségét, és az adós vagyonával nem számolt el. A fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet bekövetkezte kapcsán kifejtette, az utolsóként közzétett 2013. évi beszámoló és a felperes felé fennálló adótartozás összege alapján az alperesnek fel kellett ismernie legkésőbb 2016. február 8. napján, hogy az adós az adótartozását esedékességkor nem képes fizetni. Utalt arra, a vezetői felelősség megállapítása iránti perben az adóvégrehajtási eljárás keretében az adós bankszámlájára vezetett első beszédési megbízás eredménytelensége már önmagában lehetővé teszi a fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet bekövetkeztének a megállapítását, ha a felszámolás elrendeléséig terjedő időszakban a további adóvégrehajtási cselekmények is eredménytelenek voltak, és az adós még részben sem tudott eleget tenni az időközben tovább növekvő adóhátraléka megfizetésének. Megalapozatlannak találta az alperesnek az iratok hiányára való hivatkozását, mivel a 2014-2015. évi beszámolók letétbehelyezése maradt el, ezek vonatkozásában nem tett eleget közzétételi kötelezettségének. Az éves beszámoló és egyszerűsített éves beszámoló közzétételi kötelezettségére vonatkozó határidők ugyanis 2016. június 1. napját megelőzően lejártak, amelyet megelőzően az annak elkészítéséhez szükséges iratok, bizonylatok az alperes birtokában voltak. Megjegyezte az üzletrész átruházást illetően, hogy az és az ügyvezető változás csak akkor szolgálja a hitelezők érdekeinek elsődlegességét, ha a fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet megszűnését eredményezik, de legalábbis megállapítható, hogy az új ügyvezetés a hitelezői érdekek elsődlegességét tartja szem előtt. A fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet bekövetkezte és a felszámolási eljárás lefolytatása iránti kérelem benyújtását követő üzletrész átruházás és ügyvezető váltás nem értékelhető akként, hogy ez a döntés az adóst, továbbá annak hitelezőit felelős döntéssel vitte előre, figyelemmel arra is, hogy az alperes üzletrészét megszerző személy hamis okiratokkal rendelkezett, így a jogügylet célszerűsége megkérdőjelezhető. Nem fogadta el az alperesnek az adóssal szembeni korábbi felszámolási eljárás megszüntetésének tényére való hivatkozást, mivel a Cstv. 33/A. § (1) bekezdése szerinti felelősség kapcsán kizárólag a fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet bekövetkeztét követően tanúsított magatartásnak van jelentősége. Az alperes felelősségének kimentésére nem találta alkalmasnak tanú 1 neve tanúvallomását. Mellőzte szakértő kirendelését, mivel az alperes személyes előadása szerint nem áll rendelkezésre irat a kérdéses időszakra vonatkozóan. Nem tartotta szükségesnek a Magyar Államkincstár kifizetése kapcsán indítványozott bizonyítást, mivel arra 2015. decemberében került sor, azaz a fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet bekövetkeztéként a felperes által megjelölt időpontot megelőzően.

A fellebbezés és a fellebbezési ellenkérelem

[13] Az elsőfokú bíróság ítéletével szemben az alperes terjesztett elő fellebbezést, elsődlegesen annak megváltoztatását és a kereset elutasítását, másodlagosan hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasítását kérte. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (Pp.) 346. § (5) bekezdése szerinti indokolási kötelezettségét hiányosan teljesítette. Kiemelte, a felperes kizárólag a saját bejelentett hitelezői igénye érvényesítésével összefüggésben járhat el, és a határidőn túli bejelentéssel kapcsolatos megállapítási kereset megalapozatlan. Megítélése szerint az igazságügyi könyvszakértő a meglévő adatok egyenként és összességében történő értékelése során tehet olyan megállapításokat, amely befolyásolta volna a megállapítható tényállást. Véleménye szerint az eljárás során előterjesztett bizonyítékai, bizonyítási indítványai és a meghallgatott tanúk vallomása olyan

módon értékelhetők, amely a fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet bekövetkeztének másik időpontban való megállapíthatóságára vezet, továbbá az összecszerűségét is érintik.

[14] A felperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyására irányult annak helyes indokaira figyelemmel. Hivatkozott arra, az alperes nem jelölte meg konkrétan azokat az anyagi vagy eljárási jogszabálysértéseket, amelyeket az elsőfokú ítélet sért, azok részletes indokát sem adta elő. Nem állapítható meg a fellebbezésből, hogy az alperes álláspontja szerint mi a fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet bekövetkeztének időpontja és az igazságügyi könyvszakértő pontosan mely tényekre tehetne megállapítást. Hangsúlyozta, a felelősség megállapítása iránti perben a per tárgya a felelősség megállapítása, amely a teljes hitelezői igény vonatkozásában mondható ki, és a Cstv. 33/A. § (11) bekezdése szerinti marasztalási keresetet terjesztheti már elő a hitelező csak a saját, kielégítetlenül maradt hitelezői igénye vonatkozásában.

[15] **Az ítéltábla döntésének indokai**

[16] A fellebbezés alaptalan.

[17] A Pp. 370. § (1) bekezdése szerint a másodfokú bíróság felülbírálati jogkörét az erre irányuló fellebbezési kérelemre, csatlakozó fellebbezésre, ellenkérelemre, azok korlátai között gyakorolja. Ilyen korlátnak minősülnek a fellebbezés 371. § (1) és (2) bekezdésében megjelölt tartalmi követelményei körében előadottak. E jogszabályi rendelkezésből következik, hogy korlátot nemcsak az képez, hogy a fellebbező fél milyen tartalmú másodfokú döntést kér, hanem az, hogy ezt milyen indokkal teszi, melyik eljárási vagy anyagi jogszabály megsértésére hivatkozik.

[18] Ennek megfelelően a felülbírálat keretében – figyelemmel a fellebbezés indokaira – az ítéltábla vizsgálta egyrészt a Pp. 369. § (1) bekezdése szerinti felülbírálati jogkörben eljárva, hogy sértett-e eljárási szabályt az elsőfokú bíróság az indokolási kötelezettség kapcsán és a szakértői bizonyítás mellőzésével, másrészt a Pp. 369. § (3) bekezdés c) pontja szerinti felülbírálati jogkörében az elsőfokú ítélet anyagi jognak való megfeleléségét.

[19] Elsőként az ítéltábla a Pp. 369. § (1) bekezdése szerinti felülbírálati jogkörében eljárva vizsgálta, hogy az elsőfokú bíróság a Pp. 346. § (5) bekezdésében írt indokolási kötelezettségét megsértette-e.

Az elsőfokú bíróság részletesen kifejtette, miért találta megalapozottnak a keresetet, a bizonyítékokat miként értékelte, valamint a további bizonyítást miért mellőzte. A jogi indokolásnak annyira kell részletesnek lennie, amennyiben az a döntéshez igazodik, ugyanakkor szorosan a megállapított tényállásra kell épülnie. Mivel az ítélet törvényességét a jogszabályok helyes alkalmazása biztosítja, az indokolás lényegi eleme az alkalmazott jogszabályokra való hivatkozás, amelynek mind a jogvita szempontjából lényeges anyagi, mind pedig az irányadónak vett eljárási szabályokra ki kell terjednie. Ha az alkalmazandó jogszabály vitás, a bíróságnak azt is ki kell fejtenie, miért éppen a megjelölt jogszabály alapján hozta meg határozatát. Indokolnia kell tehát a felektől eltérő jogi álláspontját. Ez

azonban nem jelenti, hogy minden, a felek által felvetett kérdésre, jogi megoldásra ki kellene térnie. A követelmény az, hogy a döntéshez mérten szükséges körben indokolja meg jogi szempontból is ítéletét oly módon, hogy az a felek számára logikailag, a döntéshez vezető jogi lépéseket illetően érthető, meggyőző legyen. Így biztosítja az indokolás a döntés megalapozottságát (Kúria Pfv.III.21.618/2019/5.). Az tehát, hogy a felperes az indokokat nem tartja kielégítőnek vagy meggyőzőnek, nem jelenti a Pp. 346. § (5) bekezdésének megsértését, a jogi indoklás helytállósága az ügy érdemére tartozó kérdés.

[20] Ezt követően az ítéltábla – az indokok összefüggésére tekintettel – a Pp. 369. § (1) bekezdése és (3) bekezdés c) pontja szerinti felülbírálati jogkörében eljárva vizsgálta a fellebbezés alapján az elsőfokú bíróság anyagi jognak való megfelelését, és a szakértői bizonyítás szükségességét.

[21] A felperes keresetében az alperes vezetői felelősségének megállapítását kérte arra hivatkozással, hogy a felperes az adós fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzete bekövetkeztét követően ügyvezetői feladatát nem a hitelezői érdekek figyelembevételével látta el, és a hitelezők követeléseinek teljes mértékben történő kielégítése megghiúsulhat. Ezen felperesi hivatkozás alapján elsőként az adós gazdálkodó szervezet vezetőinek hitelezőkkel szembeni kárfelelősségre vonatkozó anyagi jogi szabályokat kellett meghatározni és vizsgálni, hogy a felperes a kárfelelősség megállapításához a tényállási elemeket előadta-e és bizonyította-e.

[22] Ha a jogi személy vezető tisztségviselője a jogi személy tevékenységi körében jár el, és ilyenkor a jogi személlyel szerződéses vagy szerződésen kívüli jogviszonyban álló harmadik személynek érdeksérelmet okoz, a polgári jogi felelősség jogkövetkezményei általában a jogi személlyel szemben alkalmazhatók. Más a helyzet akkor, ha a jogszabály szankciós jelleggel átviszi a felelősséget a vezető tisztségviselőre. Ebben az esetben a vezető tisztségviselő a deliktualis kárfelelősség feltételei szerint felel a felróható magatartással okozati összefüggésben keletkező vagyoni hátrányért. A gazdasági társaságokról szóló 2006. évi IV. törvény (Gt.) 30. § (3) bekezdése továbbfejlesztette a vezető tisztségviselőre irányuló korábbi felelősségi szabályokat, és a korlátolt felelősség speciális áttörésével a jogszerűtlen gazdálkodásért való felelősséget (wrongful trading) intézményét honosította meg annak érdekében, hogy a gazdasági társaság vezetését csődközel helyzetben visszatartsa a hitelezői érdekeket sértő magatartásoktól. A hitelezővédelmi tényállás beiktatását az indokolta, hogy a felelősen gazdálkodó üzletembertől elvárható, hogy az irányítása alatt álló céget a fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet bekövetkezte esetén úgy működtesse tovább, hogy a hitelezők esélyét követeléseik behajtására ne veszélyeztesse. Ilyen esetben a vezető tisztségviselőnek – ha nem kezdeményezi a csődeljárást, illetve a felszámolási eljárást – minden intézkedésével arra kell törekednie, hogy a hitelezők követelésükhöz hozzájussanak.

A fenyegető fizetéseképtelenség bekövetkezése esetén a vezetővel szembeni kártérítési felelősséghez [Gt. 30. § (3) bekezdés] az igényérvényesítés szabályait a 2006. július 1. napján hatályba lépett 2006. évi VI. törvény iktatta be a Cstv. – mint külön törvény – rendelkezései közé akként, hogy az igényérvényesítés két lépcsőben történhet, először megállapítási kereset [Cstv. 33/A. § (1) bekezdés], majd annak eredményessége után külön marasztalási kereset előterjesztésével [Cstv. 63.§. (3) bekezdés, majd módosítást követően Cstv. 33/A. §. (11) bekezdés].

A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (Ptk.) 2014. március 15. napján történt hatályba lépésével egyidejűleg hatályon kívül helyezésre került a Gt. (annak 30. §-a is), azonban a gazdasági társaság vezető tisztségviselőjének a gazdasági társaság megszűnése esetére a hitelezők felé a Ptk. 3:118. §-a azonos rendelkezést tartalmaz, amelyet a Cstv. 33/A. § (14) bekezdése alapján szintén együttesen kell alkalmazni a Cstv. 33/A. § rendelkezéseivel.

[23] Jelen esetben az adós gazdasági társaság felszámolás alá került, amelynek a felszámolást megelőző vezető tisztségviselőjével szemben a fenti felelősségi szabályok az igényérvényesítés jogalapjául szolgálhatnak.

[24] Az elsőfokú bíróság által a keresetlevél benyújtásának időpontjára tekintettel (2020. november 3.) helyesen alkalmazott – a Cstv. 83/R. § (4) bekezdése alapján a 2017. július 1. napjától indult perekben irányadó, – Cstv. 33/A. § (1) bekezdése szerint, a hitelező vagy – az adós nevében – a felszámoló a felszámolási eljárás alatt keresettel kérheti a 6. § szerint illetékes bíróságtól annak megállapítását, hogy azok, akik a gazdálkodó szervezet vezetői voltak a felszámolás kezdő időpontját megelőző három évben, a fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet bekövetkeztét követően a vezetői feladataikat nem a hitelezők érdekeinek figyelembe vételével látták el, és ezzel okozati összefüggésben a gazdálkodó szervezet vagyona csökkent, vagy a hitelezők követeléseinek teljes mértékben történő kielégítése más okból megghiúsulhat.

A (4) bekezdés alapján mentesül a felelősség alól a vezető, ha bizonyítja, hogy a fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet bekövetkeztét követően nem vállalt az adós pénzügyi helyzetéhez képest indokolatlan üzleti kockázatot, illetve az adott helyzetben az ilyen tisztséget betöltő személytől elvárható valamennyi intézkedést megtette a hitelezői veszteségek elkerülése, csökkentése, továbbá az adós gazdálkodó szervezet legfőbb szerve (döntéshozó szerve) intézkedéseinek kezdeményezése érdekében.

Az (5) bekezdése kimondja, amennyiben a vezető a felszámolás kezdő időpontját megelőzően neki felróhatóan nem vagy nem megfelelően tett eleget a gazdálkodó szervezet éves beszámolója [összevont (konszolidált) éves beszámolója] külön jogszabályban meghatározott letétbe helyezési és közzétételi kötelezettségének, vagy nem teljesíti a 31. § (1) bekezdés a-d) pontja szerinti beszámoló készítési, irat- és vagyonátadási, továbbá tájékoztatási kötelezettségét, neki kell bizonyítania, hogy a vezető tisztségének időtartama alatt nem következett be fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet, vagy ha ilyen körülmény fennállt, a vezetési feladatai ellátása során a hitelezők érdekeit is figyelembe vette.

[25] A vezető által a hitelezőknek okozott kárt a fenti szabályozás szerint kétféle perben lehet érvényesíteni. Az elsőlépcsős megállapítási per megindítására mind az adós felszámolója, mind az adós hitelezői jogosultak. Amennyiben egy hitelező indítja a megállapítási pert, annak eljárásjogi célját, lényegét tekintve egyfajta „perbizomány” jön létre, mivel ő ilyen esetben a további hitelezők érdekében is perel. E megállapítási per teremti meg az alapot valamennyi hitelező számára a későbbi marasztalási per megindításához, az egyéni igények érvényesítéséhez. A vezető tisztségviselő helytállási kötelezettségének jogerős ítélettel történő megállapítása esetén ugyanis utóbb a Cstv. 33/A. § (11) bekezdése alapján a marasztalási per megindítására bármely hitelező keresetet terjeszthet elő a felszámolás során kielégítetlenül maradt követelésének érvényesítése érdekében, azonban

annak korlátját képezi a megállapítási perben meghatározott összeg, ugyanis kizárólag az osztható fel a marasztalási pert indító hitelezők között. Ez tartalmában azt jelenti, hogy az adós gazdálkodó szervezetnél bekövetkező teljes vagyonsökkenés, illetve valamennyi hitelező követelésének teljes mértékben történő kielégítése megghiúsulásának megállapítására terjeszthet elő keresetet a hitelező, függetlenül saját hitelezői igényének mértékétől. Nem szükséges ezért engedményezési szerződés vagy más megállapodás, hogy az adós egyik hitelezője valamennyi nyilvántartásba vett hitelezői igényt illetően megállapítási keresetet terjesszen elő. Következésképpen nem volt akadálya annak, hogy a felperes jelen perben az adós felszámolási eljárásban nyilvántartásba vett mindösszesen 199 911 516 forint összegű hitelezői igény vonatkozásában az alperessel szemben a Cstv. 33/A. § (1) bekezdése szerinti igényt érvényesítsen. Ennek kapcsán nem kellett vizsgálni a megállapítási kereset Pp. 172. § (3) bekezdésében meghatározott feltételeket sem, mivel ahhoz képest különös rendelkezést tartalmazó Cstv. 33/A. § (1) bekezdése mint anyagi jogszabály engedi meg ún. sui generis megállapítási kereset előterjesztését.

[26] Nem vitatottan az alperes a felperes felszámolását (2016. december 6.) megelőző három éven belül az adós cégjegyzékbe bejegyzett vezető tisztségviselője volt 1996. december 1. napjától, azaz vele szemben előterjeszthető volt felperes felszámolója által a Cstv. 33/A. §-a szerinti megállapítási kereset.

[27] A Cstv. 33/A. § (1) bekezdésére alapított kereseti kérelem esetén – főszabályként – a perben a felperesnek kell állítania (Pp. 170. § (2) bekezdés) és bizonyítania [Pp.265.§ (1) bekezdés]:

- a fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet fennálltát időpont megjelöléssel (nem szükséges a fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet bekövetkeztének kezdő időpontját állítania és bizonyítania);

- az ezt követően kifejtett hitelezői érdekeket sértő konkrét vezetői magatartásokat, mely magatartásokkal okozati összefüggésben vagy az adós vagyona csökkent, vagy a hitelezők követeléseinek teljes mértékben történő kielégítése megghiúsulhat;

- és az okozati összefüggést, a magatartás és a vagyonsökkenés, vagy a hitelezők követeléseinek teljes kielégítésének megghiúsulása között.

E feltételek felperes általi bizonyítottsága esetén, az alperesi vezető a Cstv. 33/A. § (4) bekezdésében írt okok bizonyításával kimentheti magát a felelősség alól.

[28] A vezetői felelősség körében érvényesülő fenti általános bizonyítási szabályok alól kivételt jelent a Cstv. 33/A. § (5) bekezdésének szabálya, amely nem önálló felelősségi alakzat, az a Cstv. 33/A. § (1) bekezdésével együtt értelmezendő. A Cstv. 33/A. § 2017. július 1. napjától hatályos (5) bekezdése a korábbi szabályozástól eltérően nem a hitelezői érdekek sérelmére vonatkozó törvényi vélelmet tartalmaz, hanem a szabályozás – tartalmában is eltérően – a bizonyítási kötelezettség fordulására vonatkozó szabályt ír elő (BDT2018. 3831). Erre tekintettel a Cstv. 33/A. § (5) bekezdésére alapított kereseti kérelem esetén – ha a felperes a vezető mulasztását (azaz a beszámolóképzési és letétbe helyezési kötelezettség,

vagy Cstv. 31. §-ban foglalt kötelezettség teljesítésének mulasztását) állítja és igazolja – a Cstv. 33/A. § (1) bekezdésében a vezetői felelősség megállapítására vonatkozó tények tekintetében az alábbi két tényállási elemre a felperesnek csak tényállítást kell tennie:

- a fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet fennálltára, az alperes vezetői tisztségviselői jogviszonya alatt (konkrét időpont megjelölése nélkül),

- és vezető hitelezői érdekeket sértő magatartásra (konkrét károkozó magatartás megjelölése nélkül).

Az alperes mérlegkészítési, letétbehelyezési kötelezettségének, illetve a felszámolás elrendelésekor tevékenységzáró mérlegkészítési, irat-, vagyónátadási kötelezettsége mulasztásának következménye tehát az, hogy a Cstv. 33/A. § (5) bekezdése értelmében a bizonyítási teher átfordul, és az alperesnek kell bizonyítania, hogy a vezetői tisztségének időtartama alatt nem következett be a fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet, vagy ha ilyen körülmény fennállt, a vezetési feladatai során a hitelezők érdekeit is figyelembe vette. Mindaddig, amíg e tényeket nem bizonyítja, ezek ellenkezőjét kell bizonyított ténynek tekinteni, nevezetesen, hogy az adós fizetéseképtelen helyzetben volt a vezetői tisztség időtartama alatt és a feladatai ellátása során a hitelezői érdekeket nem vette figyelembe.

[29] Jelen esetben a felperes a Cstv. 33/A. § (1) és (5) bekezdésében foglaltakra alapította keresetét és igazolta, hogy az alperes, mint az adós cégjegyzékben szereplő vezető tisztségviselője a 2014. és 2015. évre vonatkozó mérlegkészítési, letétbe helyezési és közzétételi kötelezettségének, illetve a Cstv. 31.§-a szerinti tevékenységzáró mérleg készítési kötelezettségének nem tett eleget, a felszámoló felé irat-, vagyónátadási kötelezettségét elmulasztotta. E mulasztása kimentésére az elsőfokú eljárásban hivatkozott, azt azonban az elsőfokú bíróság nem találta megalapozottnak, amelyet az alperes fellebbezésében nem vitatott. A másodfokú eljárásban így a Pp. 370. § (1) bekezdésére figyelemmel nem volt vizsgálható a mulasztás esetében a felróhatóság hiánya, és úgy kellett tekinteni, hogy a bizonyítási kötelezettség és teher a Cstv. 33/A. (5) bekezdése szerint alakult. Ezért elegendő volt a felperesnek a fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet bekövetkeztét és a hitelezői érdek figyelembe nem vételét állítania, és az okozati összefüggés tekintetében az irathány miatt hivatkozhatott a bizonyítási szükséghelyzet fennálltára (Pp. 265. §), amely esetén a felperes által bizonyítandó tény a bíróság valósnak fogadhatja el.

A kimentéshez pedig az alperesnek kellett állítani és bizonyítani, hogy a fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet nem következett be, vagy ha igen, ezt követően a hitelezői érdekeket is figyelembe vette.

[30] A felperes állítási kötelezettségének eleget téve előadta, álláspontja szerint az adós fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzete 2016 február 8. napjától fennállt. Állítását az adóssal szemben eredménytelenül folytatott végrehajtási eljárásra alapította, és okirati bizonyítékot csatolt. Az alperes az elsőfokú eljárásban a fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet hiányának bizonyítására szakértő kirendelését indítványozta, amelyet az elsőfokú bíróság mellőzött.

[31] A fenyegető fizetéseképtelenség nem azonos a Cstv. 27. § (2) bekezdésében szabályozott fizetéseképtelenséggel. Ez utóbbi pénzforgalmi szemléleten alapul: ha az ott szabályozott bármely feltétel megvalósul, akkor az adós, függetlenül a fizetési szándékától, képességétől, tényleges vagyonától, fizetéseképtelenségnek minősül, ellene felszámolási eljárás indítható. Fenyegető fizetéseképtelenség esetén nem az a döntő, hogy van-e az adósnek olyan tartozása, amely alapján a Cstv. 27. § (2) bekezdése értelmében – erre irányuló kérelem esetén – fizetéseképtelenségnek minősül, hanem lényeges az, hogy az adós a tartozását esedékességgel képes-e megfizetni. Ha igen, de egyéb – például gazdasági, stb. – okból nem akarja a kötelezettség kiegyenlítését, a fenyegető fizetéseképtelenség nem áll fenn, ebben az esetben ellene felszámolási eljárás kezdeményezhető. Ha azonban a tartozás megfizetésére az esedékességgel nem képes, mert nincs elegendő pénzeszköze, akkor bekövetkezik a fenyegető fizetéseképtelenség, és ha ezt a gazdálkodó szervezet vezetői előre látták, vagy észszerűen előre láthatták, ettől az időponttól kezdve a Cstv. 33/A. § (1) bekezdése szerint – a felszámolás megindításától, mint feltételtől függően – beáll a felelősségük a hitelezőkkel szemben. A tartozás esedékességgel történő kielégítésének „képessége” likvid pénzeszköz meglétét feltételezi, vagyis nem elegendő, ha az adós teljes vagyona – készpénzzé konvertálása esetén – egyébként fedezetet nyújtana a tartozások kielégítésére. A hangsúly evonatközásban az esedékességgel történő kielégítésen van, az adós képviselőinek folyamatosan figyelemmel kell tehát követniük a cég esedékes, lejárt tartozásait, és a cash flow kimutatást. A vezető döntési szabadsága kiterjed arra, hogy a lejárt tartozásokat milyen sorrendben elégíti ki, nincs olyan jogszabályi előírás, amely meghatározná, hogy a még fizetéseképtelenségnek nem nyilvánított adós tartozásai rendezése során milyen sorrendet kell követnie (BDT 2013/3/47., Ítéltáblai Határozatok 2013/1/3. számú döntés).

[32] A fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet fennálltának vagy annak hiányának megállapítása – az hogy az adós képes-e valamennyi lejárt tartozását esedékességgel megfizetni – a társaság vagyoni helyzetének, gazdálkodásának átfogó elemzését igénylő gazdasági kérdés.

A vizsgálat alapját jellemzően a mérlegbeszámoló és az adós gazdálkodásának egyéb adatai adják. A mérleg a gazdasági év végére vonatkozóan (december 31.) adhat iránymutatást az adós vagyoni helyzetéről, ebből statikusan, egy időpontra vonatkoztatva vizsgálható a likvid vagyon, azaz a készpénz és könnyen készpénzzé tehető vagyon, azaz a forgóeszköz állomány, és az ezzel szemben álló egy éven belüli esedékességű kötelezettség állomány. Az adott fordulónapra készített mérlegből azonban nem állapítható meg, hogy az ún. rövid lejáratú (azaz egy éven belül esedékessé váló) kötelezettségek tételesen milyen összegekben, és mikor válnak éven belül esedékessé, továbbá nem állapítható meg az ezzel szemben álló forgóeszközállomány részét képező követelésállomány összetétele, esedékessége, valamint megtérülési esélye sem, továbbá a készletállomány értékesíthetősége, amelyek nagyban befolyásolják a forgóeszköz-állomány likvid értékét. Ezért a nagy volumenű (értékű) gazdálkodást folytató adós esetén pusztán csak a mérlegadatokról általában pontosan nem állapítható meg – még adóév végére sem – a fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet kétséget kizáró bekövetkezése vagy hiánya, az csak az adott év részletes gazdálkodási adatainak elemzése útján határozható meg, szükség esetén könyvszakértő bevonásával (BDT2020. 4123, Szegedi Ítéltábla Gf.III.30.253/2020/4. szám).

[33] Az igazságügyi könyvszakértő szakvéleményét számviteli bizonylatok, nyilvántartások, az adós társaság iratai alapján tudja elkészíteni. Az adós iratanyaga azonban teljesen hiányos, a felszámoló részére iratok átadása nem történt meg, amely miatt

igazságügyi könyvszakértői szakvélemény nem készíthető. Helyesen mellőzte tehát az elsőfokú bíróság az alperes által indítványozott szakértői bizonyítást. Az elsőfokú ítéletnek az adós fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzetének fennálltára vonatkozó további megállapításait az alperes fellebbezésében nem vitatta, ezért azok a Pp. 370. § (1) bekezdése értelmében nem voltak felülbírálhatók, azaz az adós fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzete bekövetkeztének hiánya nem volt megállapítható.

[34] Az elsőfokú bíróság a hitelezői érdekeket sértő magatartást, a hitelezői követelések teljes mértékében történő kielégítésének megghiúsulását és a kettő közötti okozati összefüggést, azaz a Cstv. 33/A. § (1) bekezdése szerinti vezető felelősség további jogszabályi feltételeit megállapította, amelyeket azonban az alperes fellebbezésében nem vitatott, így e körben a Pp. 370. § (1) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság ítélete nem volt felülbírálható. Mindezek alapján megállapítható volt, hogy az alperes Cstv. 33/A. § (1) bekezdése szerinti vezetői felelősségének valamennyi jogszabályi feltétele fennáll.

[35] A kifejtettek alapján az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 383. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

[36] Az alperes fellebbezése nem vezetett eredményre, ezért a Pp. 83. § (1) bekezdése alapján köteles megfizetni a felperesnek a jogi képviselével felmerült, a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (6) bekezdése szerint a kifejtett tevékenységgel arányban álló ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltségét.

[37] Az alperes személyes költségmentessége folytán meg nem fizetett fellebbezési eljárási illeték a Pp. 102. § (6) bekezdése alapján az állam terhén marad.

Szeged, 2022. április 21.

Dr. Jobbágy Ildikó s.k.

Dr. Tolna András s.k.

Dr. Bálint Attila s.k.

a tanács elnöke

előadó bíró

táblabíró